

שיעור כללי ליום העצמאות - מו"ר ראש הישיבה
לתוקף קדושת יום עצמאותנו
"ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה"

1. שמות יד, יג-יד

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הִתְיַצְבוּ וּרְאוּ אֵת יְשׁוּעַת ד' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֵת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסִּיפוּ לְרְאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. ד' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ.

2. ירושלמי תענית פ"ה, ה"ה

ארבע כיתים נעשו אבותינו על הים אחת אומרת נפול לים ואחת אומרת נהזור למצרים ואחת אומרת נעשה עמהן מלחמה ואחת אומרת נצווה כנגדן.

3. הרשב"ן שמות יד, י

"וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים" – איננו נראה כי בני אדם הצועקים אל ה' להושיעם יבעטו בישועה אשר עשה להם ויאמרו כי טוב להם שלא הצילם אבל הנכון שנפרש כי היו כתות והכתוב יספר כל מה שעשו כלם אמר כי הכת האחת צועקת אל ה' והאחת מכחשת בנביאו ואינה מודה בישועה הנעשית להם ויאמרו כי טוב להם שלא הצילם

4. שו"ע סימן תכ"ח סעיף ג'

סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ן ו"ף. פירושו: ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וביום ג' בו ראש השנה ביום ד' בו קריאת התורה שהוא שמחת תורה ביום ה' בו צום כפור ביום ו' בו פורים שעבר.

5. זוהר ח"ב דף ע"ח בתרגום הסולם פסקה פט

"דבר אל בני ישראל ויסעו, כלומר שיסעו מלהרבות דברים כי אין הזמן לתפילה עתה. ויסעו, לאיזה מקום ציוה שיסעו? הרי על הים היו שורים! אלא סובב למעלה" [כוונתו לספירות העליונות].

"ויאמר ה' אל משה, מה תצעק אלי? ולמדנו בספרא דצניעותא וכו' כי הכל תלוי בעתיק, בזה בשעה נגלה עתיקא קדישא ונמצא הרצון בכל העולמות העליונים, ואז האיר האור של הכל"

7. דעת תבונות פסקה לו עט' טז-יז

וכשהוא רוצה - אינו חושש לכל המעשים, ומטיב בטובו למי שרוצה, וכמו שאמר למשה רבנו ע"ה (ברכות ז ע"א), "והננתי את אשר אחון - אע"פ שאינו הגון". וכבר נאמר (איוב לה, ו), "אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו"; ואז נאמר (ירמיהו ג, כ), "יבוקש את עון ישראל ואיננו וגו' כי אסלח לאשר אשאיר"; וכן נאמר (ישעיה מה, יא), "למעני למעני אעשה לי ואיך יחל"; (שם מג, כה), "אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור". וכן נאמר (זכריה ג, ט), "ומשתי את עון הארץ ההיא ביום אחד". זאת נחמתנו בעניינו, כי לא על מעשינו יפקוד, ולא לזכותנו ימתין, או מחסרון מעשים יחליפינו ח"ו, אלא מפני השבועה אשר נשבע לאבותינו והברית אשר כרת. הנה אפילו אם לא יהיה זכות בישראל - כשיגיע עת מועד, יום נסתם כלבו, הנה על כל פנים יושיענו ודאי, כי אדון כל הוא, ויכול לעשות כן כשהוא רוצה.

8. יחזקאל פרק לו, טז-כח

וַיְהִי דְבַר־ד' אֵלַי לֵאמֹר: "בְּנ־אֲדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אֲדָמָתָם וַיִּמְאֲנוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבְעֵלִילוֹתָם בְּטִמְאֹת הַנְּהִיָּה הִיתָה דְרָכָם לִפְנֵי יְיָ וְאֶשְׁפֹּף חֲמָתִי עֲלֵיכֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפַכְתֶּם עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיכֶם טִמְאֹתֶיהֶם: יִשְׂאֲפִיץ אֶתֶם בְּגֹזִים וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת בְּדַרְכָּם וּכְעֵלִילוֹתָם שִׁפְטֹתֵיהֶם: " וַיָּבֹאוּ אֱלֹהֵי־הַגּוֹזִים אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיַּחֲלִצוּ אֶת־שֵׁם קְדָשִׁי בְּאֹמֶר לָהֶם עֲסִדוּ אֱלֹהִים וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ: " כֹּה וְאֶחָמֵל עַל־שֵׁם קְדָשִׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגֹזִים אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה:

לָכֵן אָמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר ד' אֱלֹהִים לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קְדָשִׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּגֹזִים אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם: " וְקְדָשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלֵּל בְּגֹזִים אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹזִים כִּי־אָנִי יְדֹנָאֵם ד' אֱלֹהִים בְּהַקְדָּשִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם: " וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹזִים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־אֲדָמַתְכֶם: " וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטִהַרְתֶּם מִכָּל טִמְאֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם: " וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חַדְשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְחִסְרְתִי אֶת־לֵב הָאֵבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: " וְאֶת־רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחַקִּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם: " וַיִּשְׁכַּתֶּם בְּאֲרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים

9. ישעיהו עח, יא

לְמַעַנִי לְמַעַנִי אַעֲשֶׂה כִּי אֵיךְ יִחַל וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֶן.

10. עלכים ב, יג, כב-כג

וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחִין אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי יְהוֹאָחָז. וַיָּחִין ד' אֶתֶם וַיִּרְחַמֶם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתֶם וְלֹא הִשְׁלִיכֶם מֵעַל פְּנֵי עַד עֲתָה.

בשנת חמש עשרה שנה לאמצי'הו בן יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן יואש מלך ישראל בשמרון ארבעים ואחת שנה. ויעש הרע בעיני ד' לא סר מכל הטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל. הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה בדבר ד' אלקי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מנת החפר. כי רצה ד' את עני ישראל מרה מאד ואפס עצור ואפס עזוב ואין עזר לישראל. ולא דבר ד' למחות את שם ישראל מתחת השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יואש.

11. ירושלמי ברכות א, א

רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתהילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת.

13. אגרות רא"ה ח"ג, עמ' כ

חלילה לנו להשאיר את הטבע במעמדו השפל, מבלי לקשרו בקשר-הקודש אשר לאור עולם שבאוצר חיים¹⁵, שבו דוד מלך ישראל חי וקיים¹⁶. לא חלישות-כח הוא זה מה שישועתם של ישראל היא קמעא-קמעא¹⁷ כי אם גבורת-גבורות¹⁸, כביריות עליונה המקפת כל וממלאה את הכל. והמחשבה באיתניותה, לפי עומק

14. שיחות הרציה למועדים ב עמ' 137

ומשפט¹⁴, "אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה"¹⁵, הבנייה אלו תלמיד ר' חכמים, "אל תקרי בניך אלא בוניך"¹⁶. גם אם הבונים מאסו באבן הזו, והתעכבי בהכרת תוקף איתנותה האלוהית במקור נצח ישראל, הנה היא מתבררת והיתה לראש פינה, בה יתד והיא פינה, לפונים כלפי מעלה, לפנייה כלפי מעלה.
"טאת ד' היתה זאת היא נפלאת בעינינו"¹⁷, בעיני בכר ורם - בעיניו הדבר פלא, בלתי טובו, אך המביטים בעין אלוהית - הם "עין בעין יראו וישיב ד' ציון"¹⁸. עין כשר הרואה בעין אלוהית, בעיניהם לא נפלאה.
מתוך הכרת אמונה בפעולת גאולתנו כי "זה היום עשה ד' - נגילה ונשמחה בו"¹⁹.

15. שיחות הרציה שם עמ' 139

2. קדושת המדינה

מתוך האתחלתא הזאת הגענו לשכלול הגדול של הקמת מדינת ישראל. המדינה היא עוד דרגה חשובה במהלך החזרת השכינה לציון. הנה ברשימת העולים לארץ בימי עזרא ונחמיה, אפשר לראות כי בין השאר עלו "משוררים ומשוררות"¹, ורש"י מסביר: "לפי שהיו עולים בשמחה מבבל לארץ-ישראל"². גם אנו צריכים להרבות שמחה ביום-העצמאות על החזרת השכינה לציון אשר בהתחדשות הממלכתיות הישראלית. יסוד הכל צריך להיות ריבוי שמחה.

שאלה: אבל במדינה לא הכל מסודר על-פי התורה?

תשובה: קודם כל צריך שיהיה לנו היסוד הנפשי של שמחה לגבי עצם הקמת המדינה, ומתוך כך נוכל להתגבר גם על הפרטים הקטנים המעיבים. יש לראות את הדברים בכלליותם. "תורת ד' תמימה משיבת נפש"³. כשהתורה היא תמימה ושלמה, או היא משיבת נפש⁴. יש דבר עיקרי, כללי: המדינה היא כולה קודש, ואין בה שום פגם. היא גילוי שמימי עילאי של "המחזור שבינתו לציון". כל השאר הם פרטים. פכים קטנים או גדולים, בעיות וסיבוכים, אין בהם כדי לפגום, ולו במשהו, בכל תוקף קדושת המדינה. עצם ערך המדינה אינו מותנה בכך אם יש בה יותר שומרי תורה ומצוות, או פחות. בוודאי, השאיפה היא שכל העם כולו יהיה שייך לתורה ומצוות, אבל המדינה היא קודש, בכל אופן שהיא⁵ ש מין דתיים שמביעים מעין

וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֹפְכֶם תִּהְיֶנּוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמֵּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לָבוֹא .

אליעזר ואמר רבי אבא אין לך קין מגולה
מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם
תהנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו' רבי

מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה יותר:

שמעתי מפי ר' אריה לייב זצ"ל בנו של ה'חפץ חיים', שכאשר שמע אביו על המושבות
שנוסדו בארץ ישראל, רחובות ראשונ' לציון וגדרה, אמר בידידיש: "עס הויבט זיך שוין אהן די
מעשה" - כלומר: הגה מתחיל כבר המעשה, העניין מתחיל כבר, סימני הישועה כבר ניכרים.
ה'חפץ חיים' היה גאון וקדוש, אבל יחד עם זה היה פיקח וער לכל עניין. הוא ידע מה הוא
המצב הרוחני של חלק מהמתיישבים במושבות החדשות, ובכל זאת הוא קבע שהתחדשות
ההתיישבות בארץ ישראל שייכת למהלך הגאולה. גם על הגאון רבי יחיאל מאיר

ז. אין המדינה האשר העליון של האדם. זה נתן לתאמר במדינה רגילה, שאינה עולה
לערך יותר גדול מחברת אחריות גדולה, שנשארו המוני האידאות, שהן עטרת החיים
של האנושיות, מרחפים ממעל לה, ואינם נוגעים בה. מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה
אידאלית, שחקוק בהותה תכן האידאלי היותר עליון שהוא באמת האשר היותר גדול
של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסלם האשר, ומדינה זו היא מדינתנו,
מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזהו
באמת האשר היותר עליון. אמת, שאשר נשגב זה צריך הוא לבאור ארץ כדי להעלות
אורו בימי חשך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האשר היותר גדול.